CONCURSUL NAŢIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂŢĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
21 iulie 2026

Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ

Model

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de patru ore.**

I. TÉTEL (30 pont)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Varró Dániel: *Az elköszöngetés balladája*

Belőletek hogy mit se látok
Többé, okosok, ostobák,
Portásbácsik, magyartanárok
S ti sok sínylődő kisdiák
(Nektek se légyen mostohább
A sorsotok, mint volt nekem),
Szivembe kardok kínja vág,
S hiány ül majd a lelkemen

Rosszakaróim, jóbarátok,
Temérdek angyal és svihák,
Szép, szőke, barna, csúnya lányok,
Sakkpartnerek, konyhásmamák,
Tavaszi leves, tészta, mák,
Rongy testem innen elmegyen,
Közös sorunknak vége hát!
Hiány ül majd a lelkemen.

Töri-, matek-, rajz-, nyelvtanárok,
Kerámiák, köcsögdudák,
Könyvtárosok és csillagászok,
Vegyétek szívem búcsúját!
Nem vágok hozzá bús pofát,
Ha könnyem csorran, elkenem,
De mit tagadjam, sok pupák,
Hiány ül majd a lelkemen.

Ajánlás
Hát nem is folytatom tovább,
Bozontos orrú hercegem:
Ha nem lakom már iskolád,
Hiány ül majd a lelkemen.

1. Értelmezze a cím és a versszöveg viszonyát! **5 pont**
2. Melyek a vershelyzet, versbeszéd sajátosságai? **5 pont**
3. Mutassa be a retorikai eszközök jelentésképző szerepét! **5 pont**
4. Melyek a hangulatteremtés eszközei? **5 pont**

A költemény értelmezésének megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat.
10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL (30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldja meg a feladatokat!

Károlyi Amy 1909. július 24-én született Budapesten, Krisztinavárosban. Értelmiségi családban nevelkedett, édesapja a II. kerület tisztviselője, helyettes polgármestere volt. Édesanyja zongoraművészi pályára készült, ám három gyermekük öröme-gondja mellett ambícióit nem hivatásos művészként teljesítette ki. […] Károlyi Amy, aki akkor még a Mária keresztnevet viseli, viszonylag korán kezdett verseket írni, hatéves korában már próbálkozik, s fiatal kamaszként már Reviczky-utánzatokat ír, egyszerű stílusgyakorlásból. Kedvenc olvasmányai között Petőfi és Vörösmarty költeményei szerepelnek, de a népköltészet és a barokk költők világa is igen közel áll hozzá. Ezt a szimpátiát felnőtt korában is őrizte. A matúra után a pesti egyetem bölcsészkarára iratkozik be, magyar–német szakra, tanárai között ott szerepel Horváth János irodalomtörténész is. A diploma után tanítani kezd, a Bajza Utcai Általános Iskolában kap állást, magyar, német és

történelem szakos tanárként dolgozik. Szeret tanítani, ám néhány év múlva mégis más utat választ, és szabadúszóként tevékenykedik.

Ekkorra már jelennek meg költeményei, ezek közül az első 1940-ben, a Nyugatban. […] A második világháború után a Magyar Rádiónál volt állásban, s rövid ideig az Atheneum Kiadónál is dolgozott szerkesztőként.

Fülep Lajost tartja mesterének. Költői indulása nem szokványos, első kötete megjelenésekor, 1947-ben, harmincnyolc éves. Ez nem jelenti persze azt, hogy Károlyi Amynak ne lett volna eredendő költői tehetsége, ám az, amit ő képvisel a magyar költészettörténetben, egy elsajátított tudás- és műveltséganyagra épülő líra. Az ötvenes évek politikai légköre őt is, mint oly sok költőt, hallgatásra ítéli, meséket, gyermekverseket ír. Következő kötete megjelenésekor, 1957-ben, már nagy tudatossággal válogatta verseit, fontos volt számára, hogy csak azokat publikálja, melyek valóban alkalmasak arra.

Károlyi Amy 1965-ben megjelent A harmadik ház *című kötetében mutatkozik meg költészetének esszenciája. 1977-es* Kulcslyuk-líra *című kötetének újszerűsége a kompozíció, ami egyfajta „lírai montázs". Idézetek, aforizmák szerepelnek benne többnyire versszövegekkel kiegészülve.*

Életművének gondozója és köteteinek szerkesztője Steinert Ágota, akihez a munkakapcsolaton túl személyes barátság is fűzte.

Károlyi Amy nemcsak költőként, de műfordítóként is jelentőset alkotott. Emily Dickinson magyar fordítója, de köthető a nevéhez operaszövegkönyv és számos esszé is. […]

1947-ben házasságot köt Weöres Sándorral, a költőgéniusszal. […] Különös, legendás házasságuk negyvenkét évig tartott. Károlyi Amyt sokan Weöres Sándor árnyékaként látták, „egy zseni felesége, akit a zseni miatt költőként is kénytelen számontartani a világ." Véleményem szerint ez azonban messze áll a valóságtól. Alkotótárs volt, s ugyanakkor Weöres Sándortól teljesen független költő. […] Munkásságát számos díjjal ismerték el, 1981-ben József Attila-, 1996-ban Arany János-díjat kapott, az Év Könyve jutalommal 1990-ben és 1992-ben is kitüntették. 1997-ben Salvatore Quasimodo-életműdíjat kapott. 1992-től a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szervezet tagja volt.

Tizennyolc kötete jelent meg, ezeken túl műfordítások, s nem utolsó sorban a Weöres Sándorral közös alkotások őrzik Károlyi Amy költői életművét, mely méltánytalanul kevés figyelmet kapott életműve a magyar irodalomnak.

Károlyi Amy 2003. május 29-én hunyt el Budapesten, Weöres Sándorral közös sírja a Farkasréti Temetőben található.

(Részletek a költő *mmakademia.hu* oldalon közölt életrajzából. Összeállította: Marosi-Nagy Edit, 2015.)

1. Tárgyalja a szöveg által kínált példák alapján az időjelölés (múltidő-jel) és az időre való jelölés hiányának funkcióit a magyarban!
Megjegyzés: pontot ér a logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás. **10 pont**

2. Azonosítsa az alábbi szavak azonos alakú végződéseinek szerepét! Vegye figyelembe, hogy az aláhúzott végződés nem minden esetben teljes morféma!

- harmad**<u>ik</u>**, mutatkoz**<u>ik</u>**, őrz**<u>ik</u>**
- íté**<u>l</u>**i, líra**<u>i</u>**, verse**<u>i</u>** **6 pont**

3. Írja ki a fókusz szerepű kifejezést két olyan szövegbeli (tag)mondatból, amelynek igekötős ige az állítmánya! **4 pont**

4. Keresse meg az alábbi mondatokban a birtokos szerkezeteket, és válassza szét őket birtokosra és birtokra!

1) *Károlyi Amy 1965-ben megjelent* A harmadik ház *című kötetében mutatkozik meg költészetének esszenciája.*

2) *... nem utolsó sorban a Weöres Sándorral közös alkotások őrzik Károlyi Amy költői életművét, mely méltánytalanul kevés figyelmet kapott életműve a magyar irodalomnak.*

Birtokos	Birtok

4 pont

5. Állapítsa meg az alábbi szavakról, hogy (nyelvi és nem helyesírási értelemben) összetett szavak-e, és indokolja válaszát!

polgármester, hatéves, Reviczky-utánzat **6 pont**

III. TÉTEL **(30 pont)**

1. **Az alábbi tantervrészletre vonatkozóan tervezzen egy didaktikai tevékenységet!** Vegye figyelembe a következő szempontokat:
   - Mi a tevékenység célja?
   - Milyen tanulási igényei vannak a résztvevőknek?
   - Milyen eszközszükséglete van a tevékenységnek?
   - Milyen módszereket alkalmaz?
   - Milyen szervezési formákat alkalmaz?
   - Hogyan fog információkat szerezni arról, hogy elérte-e célját?

   Tevékenységtervéhez használja fel Varró Dániel: *Az elköszönés balladája* című versét!

   15 pont

• **Kompetenciák, képességek**	**Tartalmak**
3. 1. A meglévő irodalmi ismeretek és az olvasói tapasztalatok rendszerezése, új összefüggések teremtése	*a nyelvi, a kulturális hagyomány*

(Részlet a XII. osztályos Magyar nyelv és irodalom tantervből, melyet az 5959/ 22.12.2006. miniszteri rendelettel hagytak jóvá)

2. Az alábbi tantervrészletre vonatkozóan **állítson össze egy szummatív értékelésre alkalmas mérőeszközt az alábbi szempontokat követve!**
   - A mérőeszköz tartalmazzon legalább 5 különféle itemtípust!
   - Készítsen rövid itemleírást, amelyben megnevezi az értékelni kívánt kompetenciát, a tantervi tartalmakat és az itemtípusokat! **15 pont**

Kompetenciák, képességek	**Tartalmak**
4.1. Az események szereplőire és körülményeire utaló nyelvi kifejezések szerkezetéből fakadó jelentések tudatosítása	*- gyakorlatok a határozott és határozatlan leírások használatának megfigyelésére a szövegben (pl. szándékosan rontott szövegek javítása nyomán levonható használati jellemzők összegzése)* *- a számneves és más mennyiségjelölős kifejezések használatának megfigyelését célzó gyakorlatok (pl. a többesség jelölésmódjainak megfigyelése; a többesség jelöltségének és jelöletlenségének lehetőségei és jelentésbeli következményei, ezek felismerése válogatott szövegekben; összehasonlítás a tanult nyelvekkel stb.)* *- az esemény szereplőire való utalás (esetek, névutók főnevekkel és névmásokkal) megfigyelését célzó gyakorlatok; a tanult nyelvekkel való összevetés* *- gyűjtőmunka: a birtoklás, hozzátartozás viszony kifejezési lehetőségeinek számbavétele; a tanult nyelvekkel való összevetés*
4.2. A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggésének értelmezése különböző típusú szövegekben	*- gyakorlatok a változatos szórendű mondatok jelentésének az értelmezésére különböző beszédhelyzetekben* *- gyakorlatok a szövegben ki nem fejtett tartalmak szerepének felismerésére a megértésben és a beszédhelyzethez alkalmazkodásban* *- tényállítások és a hipotézisek/vélemények*

	megkülönböztetését célzó gyakorlatok *- a nyelvi állandóság és változás jelenségeinek megfigyelését célzó gyakorlatok* *- a bizalmas/közömbös/választékos stílustípus szóhasználati vonatkozásaira fókuszáló gyakorlatok*

(Részlet a VII. osztályos Magyar nyelv és irodalom tantervből, melyet a 3393/2017. miniszteri rendelettel hagytak jóvá)